

Женунтій Володимир Іванович,

провідний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Кришевич Ольга Володимирівна,

професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ НОРМИ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННЕ ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ АБО ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

На даний час, тривають на сході нашої країни та кримському півострові віроломні посягання на територіальну цілісність та недоторканість України, які спровокували різке загострення криміногенної ситуації в країні, проявами якого є помітне зростання незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами.

Якщо в 2016 році було зареєстровано 5971 факт незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, то у 2017 році цей показник зріс більш ніж в 1,3 рази, досягнувши 8002 подібних одиниць.

Особливо слід підкреслити, що незаконне поводження зі зброєю, припасами та вибуховими речовинами має підвищену суспільну небезпеку, зумовлену можливістю використання/застосування перелічених предметів при скоєнні в першу, чергу, особливо тяжких та тяжких насильницьких злочинів проти особи та майнових прав громадян.

В сучасних умовах основну роль в протидії незаконному поводженню зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами і його попередженню покликано виконувати заходи кримінально-правового характеру і в першу чергу покарання, а головне попереджувальне значення при цьому має визначатися не його суворість, а невідворотність та своєчасність реагування на кожний скоєний злочин.

У зв'язку з чим не викликає сумнівів той факт, що запорукою успішної та ефективної боротьби з незаконним поводженням зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами має виступати якісне вітчизняне кримінальне законодавство, а саме визначеність, точність та логічність кримінально-правових норм, що

визначають підстави настання відповідальності за подібне протиправне діяння.

Разом з тим змушені визнати, що викликає чимало зауважень: по-перше, конструкція самої статті, так як і зміст включених в неї відповідних кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність за незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами з точки зору їх придатності/можливості забезпечити надійну охорону громадської безпеки, а також запобігти вчиненню тяжких та особливо тяжких злочинів з використанням/застосуванням перерахованих предметів. Насамперед відзначимо, що помітну невідповідність назви ст. 263 КК України переліку предметів злочинів за вчинення яких передбачено відповідальність частинами першою та другою вказаної статті.

По-перше у вказаних статтях був використаний такий термін, як «зброя», в його широкому і збиральному значенні, тоді як предметами злочинів, передбаченими частинами першою та другою цієї статті визначає конкретні види зброї, а саме вогнепальну і холодну, тобто поза увагою залишаються газова, пневматична і інша зброя індивідуального використання/застосування.

По-друге, предметами злочинів, які кваліфікуються за частиною першою аналізованої статті, є, крім вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин, також і вибухові пристрої, які в самій назві статті не включені. Навпаки, перелік можливих предметів незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконного видалення чи зміни маркування, або незаконного виготовлення бойовий припасів, вибухових речовини чи вибухових пристроїв, що міститься в назві ст. 263-1 КК України в повному обсязі і в тій же послідовності відтворено в диспозиції частини першої цієї статті.

Ст. 263 КК України в нинішній її редакції ніяк не диференціює відповідальність за незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями, хоча важко заперечити проти того, що на ступінь суспільної небезпеки і тяжкість аналізованого злочину істотний вплив роблять кількісна та технічна характеристики предмета злочину, вчинення діяння повторно, групою за попередньою змовою або організованою групою.

У якості прикладу, щодо впливу кількісної і технічної характеристик предметів аналізованого злочину на ступінь його суспільної небезпеки і його тяжкості зробимо посилання на практику боротьби вітчизняних правоохоронних органів з особливо тяжкими злочинами. Як писала газета «Голос України» 10 лютого 2016 року

щодо ліквідації банди «Башмаки», що діяла на території Криму в 90-х роках «Одна з останніх справ розслідувалася 2014 року відносно одного з лідерів «Башмаков» Юрія Молдована. Під час арештів в одному з Київських готелів у нього було вилучено два автомати, штурмові рушницю, пістолет, холодний зброю, димове обладнання, гумові кийки, жезл працівника ДАІ, а також пластикові стрічки, адаптовані для фіксації рук и ніг» [2].

Виникає питання: а наскільки адекватною скоєному Ю. Молдованом в цьому плані буде кваліфікація його дій лише по першій і другій частинах 263 КК України? Це питання викликає занепокоєння із урахуванням зарубіжного досвіду кримінально правового реагування на аналогічні злочини. Наприклад, по ч. 2 ст. 253 КК Литовської республіки підлягає відповідальності особа, яка без дозволу виготовило, придбала, зберігала, носила, перевозила або збувала вогнепальну зброю в кількості не менше трьох одиниць, великої вибухової сили або велику кількість боєприпасів, вибухових пристроїв або вибухових речовин [3, с. 330].

Таким чином, необхідно доповнення складу злочину, передбаченого ст. 263 КК України ознаками, які впливають на його кваліфікацію, як повторність, скоєння діяння групою осіб за попередньою змовою, організованою групою, що зумовлено необхідністю, як пояснення в національному кримінальному законодавстві єдиного підходу до оцінки ступеня суспільної небезпеки та тяжкості однорідних злочинів, так і запозичення зарубіжного досвіду кримінально-правового реагування на подібні злочинні діяння.

Так, частиною другою вже згаданої статті 263-1 КК України передбачена відповідальність за незаконне виготовлення, переробку чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікацію, незаконне видалення чи зміну її маркування, або незаконне виготовлення бойовий припасів, вибухових речовини чи вибухових пристроїв, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб [1].

За ч. 3 ст. 295 КК Республіки Білорусь підлягають кваліфікації незаконне виготовлення, придбання, передача, збут, зберігання, перевезення, пересилання чи носіння вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської) або бойових припасів до неї, вибухових речовин, вибухових пристроїв або незаконне виготовлення або збут основних частин до вогнепальної зброї або вибухових пристроїв, вчинене повторно або групою осіб за попередньою змовою [4, с. 92].

Частиною третьою статті 263-1 КК України встановлена відповідальність за простий (передбачений ч. 1), кваліфікований (ч. 2) склад незаконного виготовлення, переробка або ремонту вогнепальної

зброї або фальсифікації, незаконного видалення або зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв, вчинене організованою групою [1].

А особливо кваліфікуючою ознакою складу злочину, передбаченого ч. 4 ст. 295 КК Республіки Білорусь визнано вчинення діянь, передбачених частинами 2, 3 цієї статті, організованої групи [4, с. 92].

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 02 серпня 2018 року: (офіційний текст). – Київ : Паливода А. В., 2018. – 264 с. – (Кодекси України).

2. Михайло Руденко. «Башмаки» поставлять у куток //«Голос України» № 24 (6278). середа, 10 лютого 2016 року.

3. Уголовный кодекс Литовской Республики / Научная редакция доктора юридических наук, профессора В. Павилониса; предисл. кандидата юридических наук, доцента Н. И. Маунева; вступительная статья доктора юридических наук, профессора В. Павилониса, доктора юридических наук, доцента А. Абрамовичуса, доктора юридических наук, доцента А. Дракшене; пер. с литературы канцелярии философских наук, доцента В. П. Казанскене. – СПб.: «Юридический центр Пресс», 2003. - 470 с.

4. Уголовный кодекс Республики Беларусь / Вступительная статья А. И. Лукашова, Э. А. Саркисовой. – 2-е изд. испр. и доп. – Мн.: Тесей, 2001. – 312 с. – (Кодексы Республики Беларусь).